

De 150 jaar geleden geboren zanger Jacques Urlus

Verslag van de voordracht van René Seghers in Splendor op 21 januari

door Pieter van den Hout

De voorzitter stelt René Seghers voor. René Seghers wijdt zijn hele leven aan de ontwikkeling van de zang en opera in Nederland. Momenteel probeert hij niet eerder ontdekte Nederlandse opera's voor het voetlicht te brengen. Ook heeft hij een archief van Jacques Urlus. Voordat hij zijn voordracht begint, vertelt René dat hij als filosoof is afgestudeerd in de relatie tussen Nietzsche en Wagner. Via Wagner is hij op de opera gekomen, eerst de opera's van Wagner en later ook die van andere componisten. Hij ontdekte dat Nederland nauwelijks een eigen operacultuur heeft, en is zich toen gaan verdiepen in Nederlandse operamuziek. Zo beheert hij een website voor opera met Nederlandse opnames. René houdt een voordracht over Jacques

René Seghers

Urlus (1867-1935) met citaten uit Urlus' in 1929 verschenen boek *Mijn loopbaan*, met illustraties, en met geluidsfragmenten van oude opnames van Wagneropera's (Pathé, Edison). Jacques Urlus werd in België geboren uit Nederlandse ouders. Toen hij een jaar oud was, ging de familie terug naar Nederland en vestigde zich in Tilburg. Het was een arm gezin, geld voor een opleiding was er niet, maar Jacques was geen domme man en hij kon goed zingen. Zo sloot hij zich aan bij een koor, waarin hem vrijwel meteen werd gevraagd om solopartijen te zingen. Na verloop van tijd waren dit ook moeilijkere partijen, waar het koor dan geen solist voor behoefde te engageren. Het zingen in een koor had tot voordeel dat er veel vrouwen kwamen, hij vindt er ook zijn echtgenote. Na verloop van tijd kreeg hij door dat hij met het zingen van solopartijen zijn geld kon verdienen. Zo vroeg hij 35 gulden voor het zingen in een passie. Hij was een geboren zanger, wat wil zeggen dat hij voor zijn optredens telkens tien procent meer vroeg, waardoor hij na enige tijd met zijn zang behoorlijk verdiende. Er was in die tijd geen grammofoon en hij moest daarom vaak komen voorzingen. Men was onder de indruk van zijn natuurlijke stem. De toenmalige directeur van de Nederlandsche Opera nam hem in 1894 aan. Voor het seizoen 1895-1896 werd hem gevraagd om de rol van Tannhäuser te zingen, wat hem goed afging en waarmee ook een nieuwe heldentenor was geboren. Hij zong alleen dramatische heldenrollen Hij had snel door dat hij vooral voor het Duitse vak geschikt was, wat eigenlijk gek was. Hij had namelijk niet een typische heldentenorstem, hij zong fors. Zijn stem kon worden vergeleken met die van de Poolse tenor Jean de Reszke (1850-1925). Een kenmerk van zijn zangstijl was dat hij nasaal zong, wat fundamenteel anders is dan wij nu gewend zijn. Het klinkt alsof hij bij het zingen inademt. Na de rol van Tannhäuser kreeg hij al snel andere Wagnerrollen en in 1898 wordt hij ook in Bayreuth ontdekt. Hij zong toen overigens in Leipzig waar het hem wel beviel. In Bayreuth liep hij aan tegen zijn manco dat hij geen tact had, hij had geen zin om op Frau Cosima Wagner te wachten. Hij wilde een contract en toen hij dat niet kreeg, ging hij meteen naar huis. Uiteindelijk kwam het met Bayreuth overigens nog goed. Hij had veel respect voor wat er in Bayreuth gebeurde. Tot in de details vond hij de opvoeringen goed, maar hij zag wel dat de medewerkers in Bayreuth marionetten dreigden te worden. Hij vond dat ze zichzelf moesten blijven. Jacques heeft opnames gemaakt, onder andere op zogenaamde Pathé platen. Helaas zijn deze platen nooit opnieuw uitgebracht. René Seghers laat enkele geluidsfragmenten horen, waaronder twee fragmenten uit *Lohengrin* uit 1907 gezongen in het Nederlands. Urlus' stem is in de loop der tijd overigens niet veel veranderd. Het nasale karakter ervan blijft, de stem wordt misschien iets breder, iets baritonaler, maar zijn dictie, punctuatie en tempi blijven hetzelfde. Hij werd overigens ook in New York wereldberoemd, maar hij gebruikte daar verschillende middelen niet die anderen wel gebruikten. Het kleinste krantenartikel moest in New York duur worden betaald, de pers moest er echt worden omgekocht voor een publicatie en daar paste Urlus voor. Na afloop van de voordracht dankt de voorzitter René Seghers. Hij herinnert René aan het bezoek dat hij aan hem bracht en dat René hem toen al veel beeld- en geluidsmateriaal heeft laten zien. Nu heeft René ons met veel van zijn materiaal meegenomen in het leven van Urlus. Het is goed dat daar aandacht voor is. De voorzitter dankt René voor zijn bijdrage en geeft hem als geschenk een boek met geschriften van Wagner in de vertaling van Philip Westbroek.